

სახალხო გაზეთი

ამ ნომერში ექვსი გვერდი.

„სახალხო გაზეთი“-ს ხელის მომწერთა საუურადღებოთ:

მოგაგონებთ ჩვენ ხელის მომწერთ, რომ ყოველ თვის დაბეჭდვით, ვინაც ხელის მომწერის დასახელებას დასახელებს, მისი სახელი დასახელებს დასახელებს დასახელებს.

წლ.	11 თვ.	10 თვ.	9 თვ.	8 თვ.	7 თვ.	6 თვ.	5 თვ.	4 თვ.	3 თვ.	2 თვ.	1 თვ.
8.50.	8.—	7.50.	6.90.	6.20.	5.40.	4.80.	4.—	3.20.	2.40.	1.60.	— 80.
12.8.	11.—	10.—	9.—	8.—	7.—	6.—	5.—	4.50.	3.50.	2.50.	1.25.

ცალკე ნომერი ყველგან ერთი შაურა. დაბეჭდვის ნომერი (კვირისა) 7 კაპეიკა. ადრესის გამოსაცემელი ფასი 40 კაპ. წლიურ ხელის მომწერის გაზეთის ფასი შედგება გადახადის ნაწილ-ნაწილად: ხელის მომწერის ღირს 3 მან., 1 მარტისთვის 2 მან., 1 მაისისთვის 2 მან. და 1 ივლისისთვის 1 მან.: 50. გაზეთის გამომწერის შეიძლება მხოლოდ ყველ თვის პირველ რიცხვში და არა ნაკლებ ერთ თვის.

გაზეთების მგზავნი ბიურო

რომელშიც შეიძლება შეიძლება გაზეთების და ჟურნალების რედაქციები: „სახალხო გაზეთი“, „ახალი საქმე“, „სინათლე“, „საქართველოს რევი“, „პრო-პრო“, „სურათი“, „სტორია და ხელოვნება“, „სალონი“, „საბაბა-ლო“, „პუბლიკისტი“, „ბათუმი“, „სოხუმი“, „ფოთის“, „ოზურგეთის“, „ზონა“, „ქუთაისის“, „ქიზურის“, „გორის“, „ბაქოს“, „მთიანეთის“, „ჩხატურის“, „სამტრედიასის“, „საქართველოს“, „საქართველოს“, „საქართველოს“, „საქართველოს“.

ქართული თეატრი

ქართული იაფ-ფასიანი სახალხო წარმოდგენა. ხუთშაბათი, 31 მარტი, 1911 წ. ქართულ დრამატულ მხარობა მხარობის მიერ გამოართვა წარმოდგენა. წარმოდგენის დასახელება: „სახალხო“.

სახალხო უნივერსიტეტი

სახალხო უნივერსიტეტი სახალხო უნივერსიტეტი. სახალხო უნივერსიტეტი სახალხო უნივერსიტეტი. სახალხო უნივერსიტეტი სახალხო უნივერსიტეტი.

საბურთალოს მუნიციპალიტეტის ალგასი

საბურთალოს მუნიციპალიტეტის ალგასი. საბურთალოს მუნიციპალიტეტის ალგასი. საბურთალოს მუნიციპალიტეტის ალგასი. საბურთალოს მუნიციპალიტეტის ალგასი.

ტფილისის კერძო სამკურნალო

ტფილისის კერძო სამკურნალო. ტფილისის კერძო სამკურნალო. ტფილისის კერძო სამკურნალო. ტფილისის კერძო სამკურნალო.

გამოვიდა და იუდეებს არჩილ ჯორჯაძის

გამოვიდა და იუდეებს არჩილ ჯორჯაძის. გამოვიდა და იუდეებს არჩილ ჯორჯაძის. გამოვიდა და იუდეებს არჩილ ჯორჯაძის. გამოვიდა და იუდეებს არჩილ ჯორჯაძის.

„სორაპინს“ ამხ ვამოცემა

„სორაპინს“ ამხ ვამოცემა. „სორაპინს“ ამხ ვამოცემა. „სორაპინს“ ამხ ვამოცემა. „სორაპინს“ ამხ ვამოცემა.

სნობილი პირველი ხარისხის შირაპი

სნობილი პირველი ხარისხის შირაპი. სნობილი პირველი ხარისხის შირაპი. სნობილი პირველი ხარისხის შირაპი. სნობილი პირველი ხარისხის შირაპი.

„მუსკარის“ და „მუსკარის“

„მუსკარის“ და „მუსკარის“. „მუსკარის“ და „მუსკარის“. „მუსკარის“ და „მუსკარის“. „მუსკარის“ და „მუსკარის“.

სამკურნალო

სამკურნალო. სამკურნალო. სამკურნალო. სამკურნალო. სამკურნალო. სამკურნალო.

სამკურნალო

სამკურნალო. სამკურნალო. სამკურნალო. სამკურნალო. სამკურნალო. სამკურნალო.

სამკურნალო

სამკურნალო. სამკურნალო. სამკურნალო. სამკურნალო. სამკურნალო. სამკურნალო.

ქართული პრესა

ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა.

ქართული პრესა

ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა.

ქართული პრესა

ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა.

ქართული პრესა

ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა.

ქართული პრესა

ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა.

ქართული პრესა

ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა.

ქართული პრესა

ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა. ქართული პრესა.

ქას, რადგანაც სურდა ბოროტ მოქმედება აღმოჩენა. სტრუნიკოვი საბოროტო მისი სურს.

22 მარტს ქალაქ-გარედა სამი შეიარაღებული კაცი თავს დაესხა მდებარეებს. წაართვეს მათ 1 მ. 75 კაპ. და ცხენები. მიძიებულმა პოლიციამ ცხენების კვალს მიჰყარა მძარცველთა და შეიპყრო მათ სხვა-სხვა-გამოლო-ოლი და ადაში და ჯანგირი, რომელნიც დანაშაულობაში გამოტყდნენ.

ფესისკელების მალაზიას პატრონმა დავიდოვმა, პოლიციის მიმართ განაცხადა: ჩემს მალაზიაში სხატემა ტიპური ქურდობაა. გაუქვნიათ 4000 მინუთის საქონელი. მკვით შეიპყრეს ორი ნაქარი.

ქურდალისტის დღიური 13.

ამ რამდენიმე დღის წინადა ჩვენს გაზეთში დაბეჭდა წერილი ბან იმერელისა, რომელიც შეეხა ურთს ფრიად საყურადღებო მოვლენას—პროვინციული მხარის ქართული ლიტერატურის განვითარებას. ბან იმერელს მავალითები აკაკის უკანასკნელ წერილებიდან მოჰყავდათ. აკაკი ბან იმერელსა და არც ჩვენ აზრად არ მოგვსვლია რაიმე ჩრდილო დაგვეყენებინა ჩვენი ლიტერატურის დამამშვენიებელი აკაკისათვის. ჩვენ იმდენად დრმა პატივისცემილი ვართ აკაკისა და იმდენად მაღალ ვაყენებთ მის პოეზიას, რომ „განქიქების“ საშუალებას არავის მივცემდით. მაგრამ ქარაგონით წერა, პროვინციული მხარის ქართული ლიტერატურის განვითარების საკითხი, რომ ღირს ამის შესახებ წერა. მავალითებისათვის ბან იმერელს შეეძლო სხვა მწერლებისათვის მიემართა,—ღვთით, ასეთი მწერლები ეხლა ბევრი გვაყავს,—და თუ მიუხედავად ამისა, ბან იმერელმა მავალითები მხოლოდ აკაკის ნაწერებში მიიყვანა, ესე მხოლოდ იმიტომ მოიქცა, რომ აკაკი დღესაც ენის მასწავლებლად ითვლება. აკაკის თხზულებებზე გაიზარდა რამდენიმე თაობა, აკაკის თხზულებებზე იზრდება დღესაც ახალი თაობა. ამიტომ სრულიად ბუნებრივია, თუ პროვინციული მხარის ნიშნები სწორედ აკაკის ნაწერებიდან მოიყვანეს.

აკაკიმ „თემი“-ს უკანასკნელ ნომერში თავისი მოსაზრება გამოთქვა ამ საგნის შესახებ; მაგრამ, ჩვენის აზრით, მან საკითხს გადაუხვია. პროვინციულ მხარის ქართული ლიტერატურის განვითარების საკითხი დაკარგულა, და თუ ეს სიტყვები მწერლობაში შევიტყნეთ, ეს პროვინციული მხარის არქივობა.

განსჯისკეობა

როგორც დავიხსენებთ, ქართველებსა ხელა წილად სამარცხველ კაპიტალის შემოტანა საქართველოში. ქართველებმა უნდა განავითარონ ევროპული ვაჭრობა მწერლობის და დამამართონ მოქალაქეობის ცხოვრება. როგორც არა ერთხელ მოვიხსენიებთ,—სწერს ნ. ყორღანიძე,—ის, რამაც ჩვენ წინ წავაგვიანა, ახალი მოქმედებისაკენ გავაგვიანა, ყოფნის, თუ არ ყოფნის კითხვა დავისევა,—არის ევროპული ურთიერთობა. ამასთან მიმართებად შეკავშირებული ყველა დანახარჯი მხარეების: ლიტერატურული, იურიდიული, პოლიტიკური, ეროვნული და სხვ. მარა არის განვითარება და განვითარება. განვითარება იქნება ისიც, რომ მთელი ქართველობის ქონებას დაგანებას ვიღაც განამთავროს დაგანების საკითხი და ისიც, როცა ქართველობა საქართველოში ყოველ სარბიელზე ბატონობდეს. სადა არის ის ძალა, რომელიც ჩვენ ამ მეორე განსჯისკე ხელს წავაგვიანეს? საიდან მოგროვდება ის შეუღლებული მხნეობა, რომელიც დამამრცხვებს უცხო ტომის მემკვიდრეებს და უმადლეს საფეხურზე აგვიყვანეს? უცხოეთიდან მოგვეყვინება? სხვისი მიწის შვილი იქნება? არა, ელექტრონის ძალა, რომელიც ჩვენ გარს შემოგვხვევა და უბრალო შეხებისთანავე დამწველ ნაპერწკალს გასცემს, ჩვენშივე უნდა მოგროვდეს, ჩვენვე უნდა შევიშალოთ და

იქნებოა. მეორეს მხრივ, ბან აკაკის არც ის მიანია პროვინციული მხარეთა კეთილ-მხოვანებისათვის სიტყვები ისე ვახსარებთ, როგორც პროვინციულში იხმარება, და არა ქართულში. ჩვენ გვგონია, რომ საკითხი ასე არ უნდა იყოს დაყენებული. თქმა არ უნდა, ქართულში ბევრი ისეთი ქართული სიტყვაა დაკარგული, რომელიც საქართველოს სხვა კუთხეებში დარჩენილია. ამისთანა სიტყვების შეტანა მწერლობაში დანაშაულობა კი არა, წმინდა მოვალეობაა ყოველ მწერელს ქართველობის, რადგანაც ეს გამაძლიერებს ქართულ ლიტერატურულ რწმანას. მაგრამ მინც გვგონია, რომ უნდა არასებობდეს ერთი რომელიმე კუთხის გამოთქმა, რომელიც საფუძვლად დაედება ლიტერატურულ რწმანას. რუსული ლიტერატურული ენა მხოლოდ მშინ დადგა მკვიდრს საფუძველზე, როდესაც მას საფუძვლად მოსკოველი გამოთქმა დაედო. ჩვენ გვგონია, რომ საქართველოს ასეთს კუთხედ ქართული უნდა ჩაითვალოს. ქართული ენა გამოთქმა უდევს საფუძვლად ჩვენს კლასიკურს მწერლობას; აკადემიური ქართული ქართლის ნიადაგზე დაბადდა და ქართლის ნიადაგზე განვითარდა. იმერული მწერლებიც კი ყოველთვის აკადემიურის ქართულითა სწერდნენ ხოლმე. სწორედ ამან შეუწყო ხელი ენის კულტურას, რომელიც ძალიან მაღალ საფეხურზე იდგა უწინ. უწინაც კი ძალიან კარგად ხედავდნენ, რომ საქართველო განსაზღვრული ნორმა, და ამ ნორმად ქართული გამოთქმა ენა იმართებოდა.

ეს, რა თქმა უნდა, იმას არა ნიშნავს, რომ ეხლაც აუცილებლად ძველი, აკადემიურის ენით უნდა ვწეროთ. ცხოვრებასთან ერთად აქვს განიცდის ევოლუციას, რომელიც განსაზღვრულ ნიშნებს ადებს ამა თუ იმ გამოთქმასაც; მაგრამ დღესაც აუცილებელი ხდება ერთი რომელიმე კუთხის გამოთქმის ნორმად აღიარება. მხოლოდ ამისთანა შემთხვევაში შეიძლება შემუშავდეს უცილობელი, საგანდებელი ფორმები ლიტერატურულ ენისა. ასეთს კუთხედ კი ჩვენ ქართული მიგვაჩნია, ის ქართული, სადაც ეთნოცენტრად ქართველი კულტურა, რომელმაც განვითარა აკადემიური ქართული.

„ქვის ქალი“

სამეგრელოში
წამილი მირიამ*)

ღიღისი ხუთი საათი იქნებოდა, როდესაც იონა მიუწარგვის სახლს განვითარდა და სოფ. ხეთაში გაეწვინა, რომ ქმეოფე „ხეტავის“

*) იხ. „სახალხო გაზეთის“ N 170, „ალამურთა ხამგნელში“.

ფთხაბიძისა

თავი მოგვუყარათ ამ საერთო აუზში, რომელსაც ეწოდება ქართველობა და რომლის თითოეული მავთული თითოეული ქართველია. ამ მართლებს მრავალფეროვანი ძირი ცხოვრება, ხელო მათი ბოლო ერთობა, ერთნაირი ძალა.

ის ძალა, რომელმაც ეს სასწაული უნდა წაახდინოს, ქართველი ეროვნული ბურჟუაზია. ეროვნულმა ბურჟუაზიამ და ქართულმა ეროვნულმა კაპიტალიზმმა უნდა დასცეს ერთის მხრივ სომხობა და მეორეს მხრივ კი ქართველი ფეოდალობა.

„ბურჟუაზია, დღეს ქვედა საფეხურზე მდგომი, მიღტვის ზევით, რომ იქ მდგომი კეთილ-შობილნი ძირს ჩაბრუნდეს და თვითონ გამოგრდეს. ეს მას არ შეუძლიან ისე, თუ მთელი ჩვენს ცხოვრება არ გადაატრიალდეს, აი, ის, ის პირდაპირ ამ გონსკენ მიექანება. მიზნის მიხედვით იძულებულია განავითაროს ერის შრომა, გააჩალოს მოქალაქობა, შეეცდოს უცხო ტომის მემკვიდრე და მთელ წარმოებას თვითონ დეპარტონოს, მოსპოს ძველებური იარაღებით მუშაობა, გააუქმოს ფედერალიზმი და დაეპირება, რომ მერვე თავის ხელში მოაგროვოს, გამოაცხადოს სოფელი, ხეობა კარჩაკეტილიდან, გააცნოს ფულის გემო, დაუბრუნოს მამა-პაპური საფუძველი და გაუკეთოს ახალი, ევროპული. ერთი სიტყვით, მან უნდა შეტყნას ისეთი კალაპოტი, სა-

მაგვანებთ ხელის მომწერთ, რომ ყოველ თვის პირველ რიცხვიდან, ვისაც ხვედრი ფული არა აქვს შემოტანილი, ვაზეთის გზავნა ესპობათ.

ჩემს გველს

მასხოს ნიავს ღრმად ეძინა ზღვის ოქროსფერი სარცელებზე; მასხოს ქარმა ქაცვე-კალი გადააქოა ბურქნარს ყელზე; მასხოს წყარო ატენილ ტევრს უმღეროდა გრძობითი ნანას და ტოროლა ჰანვად სწნავდა ამ მსოფლიოს გამოცანას. მასხოს ყველ ერთხელ ვეღად მუზათ ნახვა მომესურვა, მასხოს ჰანვად ჩამოვეყნე მგონის ცრემლი, მგონის ურვა, მასხოს შეგხედი ბურქნარის სრიალებდი; სინებდი; თურმე გსურდა მე გეგოვნე, თურმე, გველო, მე მეტებდი; გულმა იცნო შენი გული, სულმა იცნო ჩემი სული, და კვარცხლებზედ ძირს გავიწვინე ცად ასული; გულს ჩავიკარ, კოცნა გავდევნი, კოცნა ცრემლთან შენაერთი... და მას შემდეგ შენ ხარ მხოლოდ ჩემი მუზა, ჩემი ღმერთი.

განქარა ის დრო, ვით მთის თოვლი, ვით სიზმარი მომხიზლავი, ნაცვლად სულში ჩამხლართა ფიქრი მწვევე, ფიქრი შავი; დაიწყებდოს ის კალამი, რომლითაც მე ლექსებს ვწერდი, დაიწყებდოს ეგ თვალეები, დაიწყებდოს ეგ გულ-მკერდი... დაიწყებდოს ის დღე, ის ღვთა, ის ბურქნარი, ის მწვენი ტყე, სადაც შეგხედი და აღერისს შამ-ნადევილი მე შევიტყე, სადაც ეკლით მოქარგული გავაყე და გადავლახე, სადა გრძობის ქვითინს მივე ჩემი სულის სივანახე, რას ვეძებდი? რა გინდოდა? რად დამიქვენ სიყმაწვილე? რა ვიყოდი, თუ ოცნებას დაზრობდა სინამდვილე. და დღეს როცა მთის ნაქალი ყვავილთ წყებას ჩამოურბენს, მაგონდება განვლილი დღე და ის გველი ეხლაც გულს ჰჭებენს.

ოცნების ფრთავი გვეო ქროლვა, ჩაიქსოვე სულს სიზმემ... დე-სანტოსის წყევავ, მოკვლი... ბაგე! ბაგე! დაიღუპე. ვით ივიწყებ ნეტარ წუთებს?.. ვით, ვით სწევდო, გულო, იმას, ვინც შენს გაშლილ ხუტუქ ყვავილს ცით აფრქვევდა ცრემლთა-წვემას? ვინც ახოპა მგონის ლოცვა ვინც ახოპა სულს იარა, ვინც ოცნებით საიდუმლოდ სატრეკო გესლთ ეზიარა?— ოჰ, ბაგე! ვით სწევდო იმას, ვინც დაგზნობ ტანჯვა, გლოვა, და სანაცვლოდ თქვენს ხავრებზე ბედის კოცნა ამოქსოვა? მოდი, გიგო, არას გერჩი! კვლავ მოშხამე კენესა სულის, სულ ერთია, ხომ მსხვრბლი ვარ, მსხვრბლი წმინდა სიყვარულისს.. მოდი, გველო, მო, დამსუნტე, მოაფრქვე ჩემს ფრთებს შხამი.. ქვეყნად ყველა ამოა, თვით დასასრულ-დასამამი.

გ. გრიშავალი.

საყდარში წმ. გიორგის მახვილები გვენახა. ს. ხეთა დ. სენაკიდან 15 ვერსზე პღებარგობს. ჩვენ ზუგდიდის მხრივ მივიდიოდით. ხეთამდე მშვენიერი სწორი გზა, მაგრამ ჩვენ მათი წასვლა ვისურვებთ. პირველ გორაკზე რომ ავდიოდით, თვალწინ მშვენიერი სურათი გადავწყვიტა. შორიდან მოსჩანდა მკერდ-მოღვევა-რე შავი ზღვა, რომელსაც თვალწინ გვდგნოდა ღობესავით გარს ეცლებოდა. ზაფხულის თბილი დღე

განით—ხუთი, სიმალით—თუ სსო-ვნა არ გველატობს—10 ს. თუ-მცა ადგილობრივი სასულიერო მთავრობა ღიღისი უკრადლებით ინახავს საყდარში არსებულ მგანქმელობას, მაგრამ ცნობის მოყვარეები ხშირად, მიტოვებულ საყდარს კარზე ბოქლომებს ხსნიან, რომ შოგ შევიდნენ და წმ. გიორგის „მახვილები“ ნახონ. საყდარის კარის ბოქლომი ღია და გვხდა. შიგნით საყდარი ვიწროა, მტვრიანი, კუთხეში მართლა საოცრადმე რკინის შუბი აწყვია. შუბის წვერი ხანჯალივით მტკელია, ტარი რკინისა, გრძელი და რვეალი. ზოგი დიდრონია, ზოგი კი პატარა; აქ იმყოფება აგრედვი კიდი შვილი, რომელიც ამ შუბებიდან არის გადამდნარი. ამ იარაღების დათვალერების შემდეგ ნათლად რწმუნდებით, რომ ეს რკინები ფორმით, ხელობით თათრების დაცოვებულია სამეგრელოში. ჩვენი წინამძღვარი გვარწმუნებდა: ზოგა წელს მათ რიცხვისამდე ადის, ზოგჯერ კლებულობს და ამას წმ. გიორგი განაგებს.

ღიღისის ერთ დღეს აქ აუარებელი ხალხი გროვდება, მღვდელი მთელი ღამე შემოსილია, შვილს გამოიტანენ და ვინც მასში გაძვრება, ცოდვისაგან იწმინდება. იმ საღამოს, მღვდელს ღიღისი შემოსავალი აქვს. ზრდილობა მოითხოვდა, ჩვენ მის „რწმენას“ უღიგოდ არ შეგხებოდით *) და ამისათვის საყდარის დათვალერების შემდეგ ჩვენ ხისძირს წამოგვეკით და საუბარი სულ სხვა საგნებზე გადავიტანეთ.

აქ მოულოდნელად, სრულიად შემთხვევით, ვაგივინეთ გადმოკეცმა „ქვის ქალზე“, რამაც დღეს კალამი ავგოლებინა. საუბრის დროს ჩვენმა წინამძღვარმა სთქვა: „გარდა ამ საყდარისა, აქ, თურმე, ქალის მშვენიერი ქვედაკება იყო.“

ერთ მომენტზე ეპაწვილს, რომლის სიღამაზე მისი შუქს ვითამშობდა, უყვარდა ღამაში, პირი-მზე ასულა. ხშირად, როდესაც გობრით (ხონი) ფართე მზე ჩასვლას დააპირებდა, მშვენიერი ეპაწვილი ნახულობდა სატრეკოს და მისთან ნეტარ წუთებს ატარებდა. ერთ დღეს მშვენიერი ეპაწვილი ავად ვახდა. პირთეთრა ასული ძალიან დაღონდა, მაგრამ

*) მაგრამ ხამდგვედგება კარგს იზამდა ასეთი მგდგვედგების ნაგვლად ხალხში ქრისტიანთა განმტყვევებას გვიღიგებ.

ყოფილებიას სპობს მეორე ფორმა. ყოველ შემთხვევაში ორევე ფორმა ერთისა და იმავე კატეგორიის—სოციალურისა უნდა იყოს. ფეოდალიზმს სპობს პურჟუაზიული წყობილება. საზოგადოებისა, ბურჟუაზიული წყობილებისა ბოლოს მოუხიულ სოციალიზმი. ჩვენში კი ფეოდალური წეს-ყოფილებას, ნ. ყორღანიძის აზრით, სპობს რუსეთის ბიუროკრატია, ბიუროკრატული მთავრობა. ეს ის მთავრობაა, რომელსაც დღეს ფეოდალური ნაშთის—დროებით ვაღდებულ ვლენთა ინსტიტუტის— მოსპობისა მოუხიულ სოციალიზმი. ჩვენში კი ფეოდალური წეს-ყოფილებას, ნ. ყორღანიძის აზრით, სპობს რუსეთის ბიუროკრატია, ბიუროკრატული მთავრობა. ეს ის მთავრობაა, რომელსაც დღეს ფეოდალური ნაშთის—დროებით ვაღდებულ ვლენთა ინსტიტუტის— მოსპობისა მოუხიულ სოციალიზმი.

ეს წერილი ნ. ყორღანიძის, როგორც ზეითაც ვსთვით, 1896 წელს დასწერა. მას შემდეგ ბევრმა დრომ გაიარა. მოლოდინი არ გამოატლდა. ქართველი ბურჟუაზია ვერ გაჩნდა. მაშინ ნ. ყორღანიძის სხვაგან დაიწყო ძებნა იმ ფაქტორისა, რომელსაც უნდა მოეპოო ფეოდალური წეს-ყოფილება. მოვლენას ახსნა უნდოდა; ბუნებრივი იქნებოდა, თუ საქართველოს ფეოდალური წყობილების მოშორების ძალა ისევ ქართველი ეროვნული განხიზნვად აღმოცენდებოდა, როგორც ეს ნ. ყორღანიძის სურდა. მაგრამ ეს ასე არ მოხდა. მაშინ „მშენებელი“ ყორღანიძის რუსეთის ბიუროკრატია დასახდა.

თანხმად მარქსისტულ კონცეპციისა, ერთს ფორმას სოციალურ წეს-

ანდრის წინა-მკვრივილი

(ნეკროლოგის მაგიერ)
„სახალხო გაზეთი“-ს N 256-ში წაიკითხეთ ნეკროლოგი მამა ანდრია წინამძღვარი შვილის, რომელიც გარდაიცვალა წარსულ თვის თებერვლის 17 ს. სტამბოლში. მინდა ორიოდ სიტყვით გააცნო პატივცემულ ქართველ საზოგადოებას მისი მოძმის, ცამეტო წლის ძუძუ მოწყვეტილის შვილის, მამა ანდრისა, ვინაობა.

მამა ანდრია იყო კეთილი გულის, გამტკიცადი, მზიარული და ცოცხალი საცხადო; სტამბოლისა და საფრანგეთის საზოგადოება მას კარგად იცნობდა. წერა-კითხვა და ლაპარაკი იცოდა ექვს ენაზე. სტამბოლში რომ მოვიდო, მაშინვე მამა ანდრია ვაგიცანი, რომელიც ყოველივე თვის ღონისძიებით მამატრონობდა, როგორც უცხო კაცსა და მისი სამშობლოს შვილს; უყვარდა, როდესაც სწორად დადიოდით იმასთან; მაშინ ბევრს ვესული-ფობდით ხოლმე ჩვენი ქვეყნის პირვარამზე.

უცვლელად ჰქონდა შენახული თავის სამშობლო რწმანა-კითხვა და გამოთქმა; განდევნარც უნდა მიუხეობოდა, მამა ანდრის უსაქმოდ ვერ უნახავდი, იყო ყოველთვის

*) ამიკ ვარაზიტი თვრემ მრავალ-გგართა.

ჰქმნეს ძლიერი ეროვნული ორგანიზმი. დღეს ნ. ყორღანიძის აცხადებს, რომ იგი შესცდა, რომ მის მეორე გამოთქმული აზრი სომხთა შესახებ არ გამოატლდა. საუბრელო, რომ ამ ფაქტორად არც თვით ნ. ყორღანიძის და არც მისი ანანაობა-ზრეთ სათანადო დასკვნა არ გამოაყვავთ, არ გამოაყვავთ ის დასკვნა, რომელიც ლოდიკურის აუცილებლობით გამომდინარეობს.

შეცდომა შეგხება მხოლოდ ფაქტორ მხარეს. ამას თვით ნ. ყორღანიძის ალიარებს. იგი დარწმუნებული იყო, რომ ქართველი ბურჟუაზია უფრო მალე ვაიზრდებოდა, ვიდრე ვაიზრდა; უფრო მალე ვაუწევდა მტრეკობას უცხო ტომის ხალხთ, ვიდრე ვაუწვია; უფრო მალე შეასრულებდა თავის ეროვნულ მისიას, ვიდრე შეასრულა. ნ. ყორღანიძის შესცდა, ყველა ეს ისე მალე არ მოხდა, როგორც მოსალოდნელი იყო. მამასადამე, შეცდომა მხოლოდ ფაქტორს მხარეს შეგხება. არსებითად მწმუნელობა ქართველი ეროვნული ბურჟუაზიისა ნ. ყორღანიძის ეხლაც ისევე ესმის, როგორც უწინ, 1896 წელს, ესმოდა. თუ ეს ასეა, მაშინ ჩვენს წინ ვასოცირალი სურათი ანდრიაზე. წმინდა ლოდიკური განდრეობა დეზულებებისა მოგვეცნს ვასოცირალი სურათს სინამდვილისა. ამტრეკული მსჯელობა გადაიქცევა კონკრეტულ სინამდვილს განმობტულებად.

ნ. ყორღანიძის რეცეპტით ქართველ საზოგადოებრივ ცხოვრების

